

Erik-Jan Kuipers

GRAMATYKA NIDERLANDZKA z ćwiczeniami i testami

podstawowe zasady pisowni

rodzajnik

przeczenie

rzeczownik

zaimek

czasownik

przyimek

przymiotnik

przysłówek

liczebnik

partykuły

nauka o zdaniu

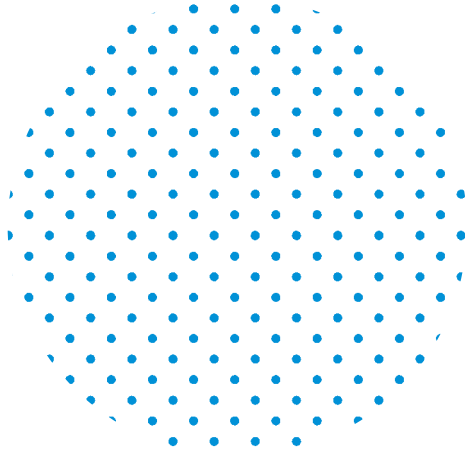
test końcowy

klucz do ćwiczeń i testów

wykaz wybranych czasowników nieregularnych

połączenia czasowników z przyimkami

wykaz zagadnień gramatycznych

Erik-Jan Kuipers

GRAMATYKA
NIDERLANDZKA
z ćwiczeniami i testami

A1
A2
B1

spis treści

Przedmowa	11
podstawowe zasady pisowni	13
1. Podwojenie samogłosek	13
2. Podwojenie spółgłosek przed końcówkami -e i -en	14
3. Podwojenie spółgłosek przed przyrostkami -ig i -etje	15
4. Spółgłoski bezdźwięczne s, f i dźwięczne z, v	15
rodzajnik	17
1. Rodzajnik nieokreślony	17
2. Rodzajnik określony	17
3. Opuszczanie rodzajnika	18
przeczenie	25
1. Przeczenie nee	25
2. Przeczenie niet	25
3. Przeczenie geen	26
4. Przeczenie niemand, niets, nooit, nergens	26
rzeczownik	33
1. Rodzaj rzeczownika	33
2. Liczba mnoga rzeczownika	37
3. Rzeczowniki po liczebnikach	41
4. Zdrobnienia	43
5. Rzeczowniki złożone	45
6. Formy dopełniacza	49
7. Żeńskie formy nazw zawodów i tytułów	53
8. Tworzenie rzeczowników	54
• test – rodzajnik, rzeczownik	59

1. Zaimek osobowy	65
1.1. Zastępowanie rzeczowników zaimkami osobowymi	66
1.2. Dwa dopełnienia w zdaniu	72
2. Zaimek dzierżawczy	74
3. Zaimek wskazujący	83
4. Zaimek pytający	86
5. Zaimek względny	88
5.1. Zastosowanie zaimka względnego w zdaniu	89
6. Zaimek nieokreślony	92
7. Zaimek nieosobowy	94
• test – zaimek	97

1. Czas teraźniejszy – regularna odmiana czasowników	101
2. Czas teraźniejszy – nieregularna odmiana czasowników	106
2.1. Czasownik zijn	106
2.2. Czasownik hebben	108
3. Czasowniki złożone	111
3.1. Czasowniki nierozdzielnie złożone	112
3.2. Czasowniki rozdzielnie złożone	115
4. Czasowniki modalne	120
5. Czasowniki zwrotne	132
6. Tryb rozkazujący	138
7. Czas przeszły dokonany perfectum	142
7.1. Imiestów czasu przeszłego dokonanego participium czasowników regularnych	143
7.2. Imiestów czasu przeszłego dokonanego participium czasowników nieregularnych	145
7.3. Czas przeszły dokonany perfectum z hebben	151
7.4. Czas przeszły dokonany perfectum z zijn	152
8. Czas przeszły niedokonany imperfectum	162
8.1. Czas przeszły niedokonany imperfectum czasowników regularnych oraz ich formy podstawowe	162
8.2. Czas przeszły niedokonany imperfectum czasowników posiłkowych hebben i zijn	165
8.3. Czas przeszły niedokonany imperfectum czasowników nieregularnych oraz ich formy podstawowe	167
8.4. Formy podstawowe czasowników nieregularnych rozdzielnie złożonych	171
9. Czasowniki nieosobowe	176
10. Strona bierna	178

11. Tryb życzący i tryb warunkowy	182
12. Czasownik laten	186
12.1. Formy podstawowe czasownika laten	186
12.2. Zastosowanie czasownika laten w zależności od jego znaczenia	187
13. Czasownik hoeven	192
13.1. Tworzenie zdań z hoeven występującym z bezokolicznikiem	192
13.2. Partykuły ograniczające w zdaniach z hoeven	193
• test – czasownik	197

przyimek

201

1. Miejsce przyimka	201
1.1. Przyimek przed wyrazem	201
1.2. Przyimek po wyrazie	205
1.3. Przyimki rozdzielnie złożone	209
2. Znaczenie przyimków	212
2.1. Przyimki o znaczeniu lokalnym	213
2.2. Przyimki o znaczeniu temporalnym	214
3. Alfabetyczna lista przyimków	216
4. Połączenia czasowników z przyimkami	224
5. Ćwiczenia zbiorcze z przyimkami	226
• test – przyimek	231

przymiotnik

237

1. Antonimy	238
2. Tworzenie przymiotników	239
2.1. Tworzenie przymiotników za pomocą przedrostka	239
2.2. Tworzenie przymiotników za pomocą przyrostka	240
2.3. Imięsłowy w funkcji przymiotników	242
3. Formy odmienne przymiotnika	244
3.1. Odmiana przymiotnika z rodzajnikiem nieokreślonym	244
3.2. Odmiana przymiotnika po geen	245
3.3. Odmiana przymiotnika po welke oraz welk	248
3.4. Odmiana przymiotnika po zaimkach nieokreślonych w liczbie pojedynczej	250
3.5. Odmiana przymiotnika z rodzajnikiem określonym	252
3.6. Odmiana przymiotnika bez rodzajnika	256
4. Forma nieodmienna przymiotnika	259
5. Stopniowanie przymiotnika	263
5.1. Stopień równy	263
5.2. Stopień wyższy	263

5.3. Stopień najwyższy	264
5.4. Stopniowanie nieregularne	266
5.5. Niestopniowane przymiotniki	266
• test – przymiotnik	273

przysłówek 277

1. Ćwiczenia z przysłówkami	278
2. Stopniowanie przysłówek	280
3. Przysłówek er	285
3.1. Er jako podmiot gramatyczny	285
3.2. Er jako okolicznik miejsca	286
3.3. Er przy określaniu ilości	287

liczebnik 293

1. Liczebniki główne	293
2. Liczebniki porządkowe	301
3. Liczebniki ułamkowe	304
4. Czas zegarowy	306
5. Wymiary i wagi	309
6. Monety i banknoty	311
7. Dni, miesiące i daty	312

partykuły 317

1. Partykuły modalne eens, even, gewoon, maar, misschien, nou, soms, toch	317
1.1. Partykuły modalne wzmacniające wypowiedź	317
1.2. Partykuły modalne nadające wypowiedzi życzliwy ton	318
1.3. Partykuły modalne nadające wypowiedzi ostrzejszy ton	319

nauka o zdaniu 321

1. Szyk wyrazów w zdaniu pojedynczym	321
1.1. Szyk prosty	321
1.2. Szyk przestawny	321
2. Szyk wyrazów w zdaniu złożonym współrzędnie	327
2.1. Spójniki wymagające szyku prostego	327
2.2. Spójniki wymagające szyku przestawnego	330
2.3. Ćwiczenia zbiorcze ze spójnikami wymagającymi szyku prostego lub przestawnego	332
3. Zdania pytające	335
3.1. Zdania pytające wymagające rozstrzygnięcia	335
3.2. Zdania pytające z zaimkami pytającymi	342

3.3. Zdania pytające z zaimkami pytającymi w połączeniu z przyimkami	344
3.4. Zdania pytające zależne	346
4. Zdania poboczne	350
4.1. Zdania dopełnieniowe	352
4.2. Zdania okolicznikowe przyczyny	356
4.3. Zdania warunkowe	363
• test – nauka o zdaniu	371
test końcowy	377
klucz do ćwiczeń i testów	381
wykaz wybranych czasowników nieregularnych	417
połączenia czasowników z przyimkami	425
wykaz zagadnień gramatycznych	433
Bibliografia	437

rodzajnik

Rzeczowniki w języku niderlandzkim poprzedzone są najczęściej rodzajnikiem nieokreślonym lub określonym, chociaż niekiedy występują również bez rodzajnika.

1. Rodzajnik nieokreślony

Rodzajnik nieokreślony w liczbie pojedynczej brzmi **een** dla rodzaju męskiego, żeńskiego i nijakiego. Rodzajnik nieokreślony poprzedza rzeczownik bliżej nieokreślony, nazywający rzecz lub osobę nieznaną, jedną z wielu, o której nic bliżej nie wiadomo, względnie tę, o której mówi się w danej chwili po raz pierwszy.

Rodzajnik nieokreślony nie występuje w liczbie mnogiej!

liczba pojedyncza	liczba mnoga
een	–
Dat is een man .	Dat zijn mannen .
Dat is een vrouw .	Dat zijn vrouwen .
Dat is een kind .	Dat zijn kinderen .

2. Rodzajnik określony

Rodzajnik określony brzmi dla rodzaju męskiego i żeńskiego **de**, natomiast dla rodzaju nijakiego **het**. Rodzajnika określonego używamy przed rzeczownikami oznaczającymi osoby lub rzeczy znane, konkretne, bliżej określone, o których już była mowa w poprzednim zdaniu. Rodzajnik określony brzmi w liczbie mnogiej dla wszystkich rodzajów jednakowo, a mianowicie **de**.

liczba pojedyncza	liczba mnoga
De man is oud.	De mannen zijn oud.
De vrouw is mooi.	De vrouwen zijn mooi.
Het kind is klein.	De kinderen zijn klein.

3. Opuszczanie rodzajnika

Rodzajnika nie używa się:

- przed nazwami własnymi, przede wszystkim przed nazwami miast, kontynentów oraz większością nazw krajów oraz krain geograficznych, np.:

Amsterdam is een stad.

Amsterdam jest miastem.

Afrika is een continent.

Afryka jest kontynentem.

Nederland ligt in Europa.

Holandia leży w Europie.

Wyjątki! **de Bondsrepubliek, het Verenigd Koninkrijk, de Alpen, de Ardennen, het Zwarte Woud** lub nazwy państw oraz krain geograficznych występujące tylko w liczbie mnogiej, a więc: **de Bahama's, de Hebriden, de Verenigde Staten, de Nederlanden, de Wadden, de Kempen, de Canarische Eilanden.**

- przed imionami i nazwiskami, np.:

Sebastiaan is 18 jaar oud.

Sebastiaan ma 18 lat.

Martin Stam woont hier.

Martin Stam tu mieszka.

- przed wyrazami **meneer** oraz **mevrouw**, np.:

Mevrouw Peeters en **meneer Rutte** komen uit Rotterdam.

Pani Peeters i pan Rutte pochodzą z Rotterdamu.

Deze brief is gericht aan **meneer Van Dijk**.

Ten list jest skierowany do pana van Dijka.

- po zaimkach dzierżawczych, np.:

Mijn zus zit op school.

Moja siostra chodzi do szkoły.

Onze kinderen zijn aardig.

Nasze dzieci są miłe.

- przed rzeczownikami oznaczającymi obywatelstwo lub zawód, np.:

Meneer Rutte is **Nederlander**.

Pan Rutte jest Holendrem.

Meneer Fossaert is **Belg**.

Pan Fossaert jest Belgiem.

Mijn vader is **arts**.

Mój ojciec jest lekarzem.

Mijn moeder is **kapster**.

Moja matka jest fryzjerką.

- przed rzeczownikami „materiałowymi”, bliżej nieokreślonymi, np.:
Ik drink graag **koffie met melk**. *Chętnie piję kawę z mlekiem.*
De tafel is van **hout**. *Tablica jest z drewna.*
- po liczebnikach głównych oraz wyrazach określających ilość, miarę i wagę, np.:
Zij heeft **5 honden** en **4 katten**. *Ona ma 5 psów i 4 koty.*
Ik wil graag **1 pond kaas**. *Poproszę pół kilo sera.*
Hij koopt **2 paar schoenen**. *On kupuje 2 pary butów.*
- po wyrazach **veel** (dużo), **weinig** (mało), **een beetje** (trochę), np.:
We hebben **veel tijd** en **weinig geld**. *Mamy dużo czasu i mało pieniędzy.*
Ik spreek **een beetje Nederlands**. *Mówię trochę po niderlandzku.*
- w niektórych przysłowiuach lub wyrażeniach, np.:
Tijd is geld. *Czas to pieniądz.*
De winkel is **dag en nacht** geopend. *Sklep jest otwarty dzień i noc.*
Ik ga vandaag te **voet** naar **huis**. *Idę do domu na nogach/pieszko.*

Ćwiczenie 1. Zaznacz właściwy rodzajnik określony.

	de	het	
1.	x		school
2.			leraar
3.			cursiste
4.			kind
5.			boek
6.			cursist
7.			vriendin
8.			schrift
9.			potlood
10.			stadsplattegrond
11.			vraag
12.			tafel
13.			stoel
14.			antwoord
15.			kamer

Ćwiczenie 2. Uzupełnij zdania wstawiając odpowiedni rodzajnik nieokreślony **een** lub określony **de, het**.

1. Dat is een huis.	Het huis is groot.
2. Dat is school.	school is nieuw.
3. Dat is cursist.	cursist is aardig.
4. Dat is woord.	woord is lang.
5. Dat is studente.	studente is mooi.
6. Dat is tafel.	tafel is klein.
7. Dat is zin.	zin is kort.
8. Dat is vraag.	vraag is moeilijk.
9. Dat is boek.	boek is interessant.
10. Dat is oefening.	oefening is makkelijk.
11. Dat is deur.	deur is dicht.
12. Dat is raam.	raam is schoon.

Ćwiczenie 3. Uzupełnij zdania wstawiając odpowiedni rodzajnik nieokreślony **een** lub określony **de, het**.

1. Wat is dat?
Waar is de tafel?	Dat is een tafel.
De tafel is daar.
2. Wat is dat?
Waar is boek?	Dat is boek.
..... boek is hier.
3. Wat is dat?
Hoe is kast?	Dat is kast.
..... kast is groot.
4. Wie is dat?
Hoe is meisje?	Dat is meisje.
..... meisje is nog klein.
5. Wie is dat?
Waar is jongen?	Dat is jongen.
..... jongen is daar.
6. Wat is dat?
Waar is lamp?	Dat is lamp.
..... lamp hangt aan het plafond.
7. Wat is dat?
Hoe is schilderij?	Dat is schilderij.
..... schilderij is modern.

8. Wie is dat?	Dat is student.
Waar is student?	student is hier.

Ćwiczenie 4. Jesteś po raz pierwszy w Amsterdamie i zwracasz się do przechodniów z pytaniem. Wstaw odpowiedni rodzajnik.

1. Pardon meneer, waar is hier **een** geldautomaat?
2. Pardon mevrouw, waar is hier bank?
3. Goedemorgen meneer, waar is hier supermarkt?
4. Goedemiddag mevrouw, waar is hier café?
5. Hallo jongens, waar is hier reisbureau?
6. Dag meneer, waar is hier bakkerij?
7. Dag mevrouw, waar is hier hotel?
8. Goedenavond meneer, waar is hier apotheek?
9. Goedenavond mevrouw, waar is hier sportschool?
10. Pardon mevrouw, waar is hier tankstation?
11. Pardon meneer, waar is hier bioscoop?
12. Dag meneer, waar is hier camping?
13. Dag mevrouw, waar is hier postkantoor?
14. Hallo meisjes, waar is hier bushalte?

Ćwiczenie 5. Jesteś w dalszym ciągu w Amsterdamie i pytasz przechodniów, tym razem o konkretne obiekty tego miasta. Wstaw odpowiedni rodzajnik.

1. Pardon meneer, waar is **het** Rijksmuseum?
2. Pardon mevrouw, waar is Amstelhotel?
3. Goedemorgen meneer, waar is Centraal Station?
4. Goedemiddag mevrouw, waar is Leidseplein?
5. Hallo jongens, waar is Rembrandtplein?
6. Dag meneer, waar is Kalverstraat?
7. Dag mevrouw, waar is bioscoop Tuschinski?
8. Goedenavond meneer, waar is Paleis op de dam?
9. Goedenavond mevrouw, waar is Van Gogh Museum?

10. Pardon mevrouw, waar is Vondelpark?
11. Pardon meneer, waar is Olympisch Stadion?
12. Dag meneer, waar is Herengracht?

Ćwiczenie 6. Jesteś w dalszym ciągu w Amsterdamie i zadajesz przechodniom kolejne pytania. Uważaj na odpowiedni rodzajnik (określony lub nieokreślony).

1. Pardon meneer, waar is hier **een** toilet?
2. Pardon mevrouw, waar is Keizersgracht?
3. Goedemorgen meneer, waar is hier parkeerplaats?
4. Goedemiddag mevrouw, waar is hier boekhandel?
5. Hallo jongens, waar is Prinsengracht?
6. Dag meneer, waar is hier supermarkt?
7. Dag mevrouw, waar is hoofdpostkantoor?
8. Goedenavond meneer, waar is hier bushalte?
9. Goedenavond mevrouw, waar is Anne Frank Huis?
10. Pardon mevrouw, waar is Jordaan?
11. Pardon meneer, waar is Nieuwe Kerk?
12. Dag meneer, waar is Begijnhof?

Ćwiczenie 7. Po kilkudniowym pobycie w Amsterdamie możesz już sam udzielać informacji. Zwróć uwagę na odpowiedni rodzajnik (nieokreślony lub określony).

1. Hier aan uw rechterhand is café, café Wildschut.
2. Daar aan uw linkerhand is hotel, Amstelhotel.
3. Daarachter is park, Vondelpark.
4. Daar aan de overkant is winkelstraat, P.C. Hoofstraat.
5. Daar verderop is brug, Magere Brug.
6. Daar verderop is theater, Koninklijk Theater Carré.
7. Hier rechtdoor is kerk, Oude Kerk.
8. Hier aan de overkant is gracht, Keizersgracht.

Ćwiczenie 8. Rodzajnik określony, nieokreślony czy brak rodzajnika?

1. Dat is DVD. DVD is heel goedkoop.
2. Daar staat klok. klok is bruin.
3. Dat is stoel. Is stoel duur?
4. Amsterdam is stad. stad is heel groot.
5. Italië is land. land is heel mooi.
6. André Rieu is Nederlander.
7. Toots Thielemans is Belg.
8. Azië is continent. continent is groot.
9. Pardon mevrouw, waar is Rembrandthuis?
10. Warschau is hoofdstad van Polen.
11. Centraal Station ligt in het centrum van Utrecht.
12. Waar is hier taxistandplaats?
13. Waar is Stadionplein en waar is De Lairesestraat?
14. Pardon meneer, waar is hier politiebureau?
15. goud is edelmetaal (*metal szlachetny*).

Ćwiczenie 9. Rodzajnik określony, nieokreślony czy brak rodzajnika?

1. Nederland, België en Suriname zijn Nederlandstalige landen.
2. De Meir is bekendste winkelstraat in Antwerpen.
3. olifant is dier.
4. tulp is plant.
5. Mijn vader is arts en mijn moeder is politieagente.
6. België is land. Hongarije en Verenigde Staten zijn landen.
7. Leuven is stad. Londen en Parijs zijn steden.
8. Afrika is continent. Azië en Australië zijn continenten.
9. Kent u mevrouw Spijkerman en meneer De Haas?
10. Mijn moeder wil 1 liter melk en 2 kilo bananen kopen.
11. Bondsrepubliek Duitsland ligt in Europa.
12. bloemenvaas is van glas.

Niniejszy podręcznik został stworzony z myślą o osobach, które rozpoczynają naukę języka niderlandzkiego i może być wykorzystywany zarówno jako materiał do samodzielnej nauki, jak i jako materiał uzupełniający w trakcie kursów języka niderlandzkiego z lektorem.

- wyjaśnienia w języku polskim
- przykłady wzorcowe
- 396 rozmaitych ćwiczeń
- 6 zbiorczych testów częściowych
- test końcowy
- klucz do ćwiczeń i testów
- wykaz czasowników nieregularnych
- wykaz czasowników ze stałymi przyimkami
- wykaz zagadnień gramatycznych

Idealna pomoc w aktywnej nauce języka niderlandzkiego

www.nederlandinstituut.pl

ISBN 978-83-956870-0-6

9 788395 1687006

